

- зростаюча роль інституціональних інвесторів - пенсійних фондів, страхових компаній, взаємних і інвестиційних фондів, хедж-фондів тощо, які керують міжнародними портфелями цінних паперів;

- відкритість національних фондових ринків на яких активну роль у якості емітентів та інвесторів відіграють іноземні інвестори;

Отже, фінансові кризи є негативним явищем, які тягнуть за собою економічні кризи, а також безпосередньо впливають на економічну ситуацію в межах країни.

Поняття рейдерства в Україні. Способи протидії

Федченко М.С., студент ННІПП НАВС

Науковий керівник: кандидат юридичних наук *Тищенко Ю.В.*

Реалії національної економіки викликали сьогодні дві негативні тенденції серед підприємництва усіх рівнів: по-перше, великий рівень збитковості бізнесу, у кращому випадку мінімальна рентабельність; по-друге, збільшення на ринку частки великого бізнесу, що цілком закономірно за наявного конкурентного середовища. Ці два фактори зумовлюють жорстку взаємодію між конкурентами і в результаті стимулюють рейдерство.

За даними Українського союзу промисловців і підприємців, в Україні діє 40-50 спеціалізованих рейдерських груп, що складаються з досвідчених юристів і економістів. Кількість рейдерських атак щороку перевищує 3000, а їх результативність становить понад 90%. Поряд з цим, збитки від рейдерських захоплень оцінюються в 3-5 млрд. доларів щорічно, а середньостатистична норма прибутку рейдерів становить сотні відсотків. Масштаб захоплень приватної власності стає загрозливим не тільки для окремих галузей бізнесу, а й для держави загалом, оскільки призводить до погіршення інвестиційного клімату в країні, знищення окремих секторів бізнесу, зниження ефективності розподілу ресурсів і використання національного багатства, негативних змін якості структури власності, сприяє зростанню корупції у виконавчих, судових та правоохоронних органах. Взагалі, світове економічне співтовариство вважає рейдерство показником слабкості країни та її економіки [2, ст.17-18].

Дана тема мало вивчена науковцями, однак їй приділяють увагу юристи-практики. Серед небагатьох науковців, що проводили дослідження у сфері рейдерства слід відзначити Варналія З., Мазура І., Жорнокуя Ю. [1, ст. 3-5].

Чимало фахівців зазначають, що основною проблемою того, що рейдерство в Україні існує і розвивається, є недосконалість судової системи та корупція в судах. З цим не можна не погодитись, оскільки велика частка успіху рейдерських атак залежить від рішень судів. Також одним із ключових чинників існування рейдерства в Україні є те, що на такому етапі розвитку держава не здатна швидко вдосконалювати законодавство. Це призводить до того, що деякі нормативні акти або повністю, або частково втрачають свою актуальність, з'являються прогалини в законодавстві, а прийняття нових нормативних актів, як правило, має хаотичний характер.

Не останню роль у діяльності рейдерів відіграє корупція в державних органах. Корумпованість окремо взятих чиновників дає змогу рейдерам маніпулювати роботою державних органів, виконувати їх замовлення, що значно полегшує втілення задумів рейдерів у життя.

Для рейдерського захоплення підприємств використовують безліч способів – складових рейдерських схем: купівля, акції робітників, міноритаріїв, невдоволених акціонерів (учасників); відібрання заставлених акцій; отримання довіреності на право голосування; заборона у судовому порядку проведення

чергових зборів акціонерів; ініціювання корпоративного конфлікту; дезінформування акціонерів; вплив на контрагентів і орендодавців; ініціювання цілеспрямованих перевірок уповноваженими органами складів або виробничих цехів та інше. Перелік цих методів серед рейдерів майже невичерпний.

Сьогодні для протидії незаконним атакам створений «Антирейдерський союз підприємців України», представництва якого вже відкриті у багатьох регіонах. Прийнято Постанову КМУ від 21 лютого 2007 року № 257 «Про утворення Міжвідомчої комісії з питань протидії протиправному поглинанню і захопленню підприємств». Власне, 16 вересня 2013 року відбулося перше засідання оновленого складу Міжвідомчої комісії з питань захисту прав інвесторів, протидії незаконному поглинанню та захопленню підприємств на якому тодішній Голова комісії доручив підготувати законопроект, яким буде визначено поняття «рейдерство» і введена за нього кримінальна відповідальність.

З урахуванням відсутності будь-яких спеціальних нормативних актів щодо протидії рейдерству, пропонувалося доповнити кримінальний кодекс відповідною статтею, що буде містити визначення рейдерства, а саме «Рейдерство, тобто напад на підприємство, установу, організацію, вчинене за попередньою змовою групою осіб, поєднане із застосуванням фізичного або психічного насильства, або з погрозою застосування такого насильства, з метою протиправного заволодіння майном, - карається позбавленням волі на строк від 3 до 5 років».

Сучасні правознавці виробили наступні шляхи зниження рейдерських атак. По-перше, це необхідність реформування судової системи, з відповідним корегуванням процесуального права. По-друге, це необхідність всезагального підвищення культури підприємництва: це і прозорі, конкурентні відносини, і підтримання ділової репутації суб'єктів господарювання. По-третє, і найголовніше, це вдосконалення чинного законодавства. Наразі чимало вдосконалення потребують Господарський кодекс, Господарський процесуальний та Цивільно-процесуальний кодекси, Закон «Про господарські товариства», Закон «Про виконавче провадження». Також значного вдосконалення потребує податкова система України.

Окрім цього, вбачається доцільним посилення контролю податковими органами над суб'єктами підприємництва, які мають основну частку в статутному капіталі двох і більше юридичних осіб, що характерно для рейдерства. Це дасть змогу ефективно викривати рейдерські групи і суттєво ускладнить реалізацію окремих схем захоплення підприємств. На рівні підприємства, якщо власники помітили планування рейдерського замаху необхідно послити внутрішній контроль серед учасників, акціонерів; привернути увагу громадськості і правоохоронних органів до рейдерської атаки, у тому числі і шляхом публікацій в авторитетних ЗМІ; в межах закону максимально обмежити усіх працюючих за трудовим договором і контрактом до документів і важливої інформації про контрагентів, стани рахунків, дати поставок тощо; якщо стало відомо, що мета рейдерської атаки – нерухомість, доцільно у будь-який спосіб обтяжити даний об'єкт власності [3, ст. 10-12].

Як бачимо, з боку держави зроблено надто мало дієвих кроків для протидії рейдерству в Україні, разом з цим відбиття рейдерської атаки здебільшого є малоєфективним і затратним, що пояснює статистику успішності рейдерства. В Україні рейдерство дійсно є надзвичайно актуальною проблемою в сучасному суспільстві, яка набирає статусу загрози національної безпеки України. Через нестійкість, корумпованість державних органів, прогалин у законодавстві, неформованих інституцій прав власності такий феномен в Україні не лише виникає, а й набирає високих темпів зростання. І хоча в розвинених країнах

рейдерство є ефективним інструментом впливу на неефективні підприємства, у нас це інструмент перерозподілу власності та особистих інтересів. Боротьба з рейдерством має носити комплексний характер. У питанні протидії рейдерству повинні об'єднатися влада, парламент, бізнес, громадськість. Лише таким чином можливо значно скоротити кількість рейдерських захоплень в Україні.

Список використаних джерел:

1. Варналій З., Мазур І. «Рейдерство в Україні: передумови та шляхи подолання», - Стратегічні пріоритети, - № 2, - 2007 рік;
2. Вільна енциклопедія Вікіпедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://uk.wikipedia.org/wiki/>
3. Грек Б. М. Поняття та історичні передумови розвитку рейдерства в Україні / Б. М. Грек, Т. Б. Грек [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.stationline.org.ua/index.php/pravo/advokat/320>.

До питання проблем здійснення державних закупівель України

Саргіна Є.О., студент ННІПП НАВС

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент *Геліч Ю.О.*

На сьогодні Україна проводить активне реформування національної економіки в цілому, в тому числі системи державних закупівель. При неоднозначному законодавстві, яке регулює процедуру здійснення державних закупівель, неоднозначно порушувались права учасників, в свою чергу порушувались права громадян, які були залучені до даної процедури. Особливо сьогодні, коли Україна переживає важкі часи, необхідне правильне та обгрунтоване використання державних коштів. Головним сложивачем об'єктів закупівель є саме люди та громадяни. При порушенні процедури, нечесного встановлення цін переплачувати доводиться саме останнім. Що на сьогодні являється недопустимим. Механізм проведення державних закупівель має бути одним із ключових елементів управління державними фінансами. Для України це питання є особливо гострим, що пов'язане з надзвичайно високим рівнем корупції в країні. Ми прагнемо бути європейською країною, прагнемо до високих стандартів. Проте законодавство ще потребує внесення певних змін, аби бути на рівні з європейським.

Актуальною і досі залишається проблема щодо встановлення цінових меж для застосування конкурсних торгів. Стаття 2 Закону України «Про здійснення державних закупівель» передбачає його застосовується до всіх замовників та закупівель товарів, робіт і послуг, за умови, що вартість предмета закупівлі (без урахування податку на додану вартість), товару (товарів), послуги (послуг) дорівнює або перевищує 100 тисяч гривень, а робіт - 1 мільйон гривень.

Більшість практиків схиляється до того, що дана норма була прийнята суто адміністративним шляхом, без економічного обгрунтування. Це завжди було і залишається проблемою, так як очікуваний ефект від проведення торгів не перевищує витрати.

Наступною проблемою виступає неналежний рівень кваліфікації членів комітетів. Що призводить до нездатності встановити належних якісних характеристик предмета закупівлі. Або ж цю проблему можна розглянути з іншої сторони – відсутність в державі законодавчо закріплених стандартів, які б і послугували належному вибору найкращого товару та учасника. Непрофесіоналізм у здійсненні своєї діяльності тільки сприяє поширенню корупції.

Ще однією проблемою Закону про закупівлі, що негативно впливає на ефективність використання бюджетних коштів є те, що немає чіткого механізму оцінки пропозицій конкурсних торгів.